

ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ (ПУЕТ)
Кафедра міжнародної економіки та
міжнародних економічних відносин

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

щодо підготовки кваліфікаційних робіт зі
спеціальності 292 Міжнародні економічні відносини
освітня програма «Міжнародні економічні відносини»
за другим (магістерським) рівнем вищої освіти

Полтава
ПУЕТ
2025

Автори:

В. Ю. Стрілець, д-р екон. наук, професор, завідувач кафедри міжнародної економіки та міжнародних економічних відносин Полтавського університету економіки і торгівлі;

А. А. Пожар, канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри міжнародної економіки та міжнародних економічних відносин Полтавського університету економіки і торгівлі;

А. Л. Флегантова, канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри міжнародної економіки та міжнародних економічних відносин Полтавського університету економіки і торгівлі;

Л. С. Франко, канд. екон. наук, доцент кафедри міжнародної економіки та міжнародних економічних відносин Полтавського університету економіки і торгівлі;

Ю. О. Єжелей, асистент кафедри міжнародної економіки та міжнародних економічних відносин Полтавського університету економіки і торгівлі.

Рецензенти:

В. В. Гончаренко, д-р екон. наук, професор кафедри міжнародних економічних відносин Харківського національного університету імені Каразіна;

А. О. Пантелеймоненко, д-р екон. наук, професор кафедри підприємництва, обліку та фінансів Херсонського державного аграрно-економічного університету.

Рекомендовано до видання, розміщення в електронній бібліотеці та використання в освітньому процесі на засіданні кафедри міжнародної економіки та міжнародних економічних відносин ПУЕТ

01 жовтня 2024 р., протокол № 3

Методичні рекомендації щодо підготовки кваліфікаційних робіт зі спеціальності 292 Міжнародні економічні відносини освітня програма «Міжнародні економічні відносини» за другим (магістерським) рівнем вищої освіти / [В. Ю. Стрілець, А. А. Пожар, А. Л. Флегантова та ін.]. – Полтава : ПУЕТ, 2025. – 49 с. – 1 електрон. опт. диск (CD-ROM).

Відповідальність за зміст навчально-методичного видання несуть автори, рецензенти та завідувач кафедри міжнародної економіки та міжнародних економічних відносин **В. Ю. Стрілець**.

Повне чи часткове відтворення, тиражування, передрук та розповсюдження цього видання без дозволу Полтавського університету економіки і торгівлі **ЗАБОРОНЕНО**

ЗМІСТ

Вступ	4
Мета та завдання кваліфікаційної роботи	5
Відповідальність	5
Вибір теми кваліфікаційної роботи та її затвердження	6
Обов'язки керівника та здобувача вищої освіти	7
Вимоги до структури та змісту кваліфікаційної роботи	8
Вимоги до оформлення кваліфікаційної роботи	15
Захист кваліфікаційних робіт	21
Тематика кваліфікаційних робіт для здобувачів вищої освіти спеціальності 292 Міжнародні економічні відносини	23
Критерії оцінювання кваліфікаційної роботи	28
Додатки	30

ВСТУП

Теоретичне та практичне навчання здобувачів вищої освіти спеціальності 292 Міжнародні економічні відносини освітньої програми «Міжнародні економічні відносини» за другим (магістерським) рівнем вищої освіти завершується виконанням та захистом кваліфікаційної роботи.

Виконання кваліфікаційної роботи є заключним етапом навчання, яке дає право на здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня магістра. Кваліфікаційна робота є підсумком комплексного дослідження однієї з сучасних проблем світового економічного розвитку.

Працюючи над кваліфікаційною роботою, здобувач вищої освіти має засвоїти навички правильної постановки проблеми та обґрунтування її актуальності, формулювання мети і завдань дослідження, побудови її логічного плану і оптимальної структури, роботи з інформаційними джерелами та статистичною інформацією, аналізу та оцінки різних аспектів діяльності міжнародних компаній, світового економічного розвитку окремих країн, обґрунтування власних узагальнень, висновків та рекомендацій.

Цілями написання кваліфікаційної роботи є:

- вивчення, поглиблення та узагальнення теоретико-методологічних засад за темою дослідження;*
- проведення всебічної діагностики ринкової ситуації із застосуванням сучасного економічного та аналітичного інструментарію;*
- розроблення та оцінювання альтернативних підходів до вирішення науково-практичних проблем, відповідно до теми дослідження;*
- обґрунтування запропонованих рішень з використанням ситуаційного аналізу;*
- підготовка доповіді та наочних матеріалів, що передають основний зміст роботи та рекомендації автора, з подальшим їх публічним захистом.*

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Метою кваліфікаційної роботи є поглиблення здобувачем вищої освіти теоретичних і практичних знань з обраного напрямку спеціалізації, виробничих завдань; сприяння розвитку пошуку сучасних наукових досягнень у певній сфері та уміння їх самостійно застосовувати під час вирішення прикладних проблем; виявлення ступеня підготовки випускників до самостійної практичної діяльності.

Метою кваліфікаційної роботи передбачено такі завдання:

- систематизація, закріплення і поглиблення теоретичних знань та практичних навичок здобувача вищої освіти спеціальності 292 Міжнародні економічні відносини та формування вмінь щодо прийняття стратегічних управлінських рішень, які спрямовані на розвиток нових форм і методів міжнародної діяльності компаній;
- розвиток навичок самостійної науково-дослідної роботи здобувачів вищої освіти та оволодіння методикою наукових досліджень;
- набуття здобувачами вищої освіти досвіду аналізування отриманих результатів досліджень, формування власних висновків та їх публічного захисту;
- виявлення підготовленості випускника до самостійної роботи в умовах розвитку сучасних міжнародних економічних відносин.

Конкретні завдання кваліфікаційної роботи залежать від її теми та об'єкта дослідження. Робота повинна мати переважно практичну спрямованість, коли головним завданням є пошук та обґрунтування ефективних методів діяльності конкретної компанії, яка здійснює свій бізнес у сучасній системі МЕН.

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ

Завідувач кафедри міжнародної економіки та міжнародних економічних відносин відповідає за:

- дотримання вимог щодо змісту та структури кваліфікаційної роботи здобувачів вищої освіти спеціальності 292 Міжнародні економічні відносини, а також стандартів її оформлення;
- організацію процесу виконання та процедури захисту кваліфікаційних робіт здобувачів вищої освіти спеціальності 292 Міжнародні економічні відносини;
- виконання професійних обов'язків викладачами кафедри, які є керівниками кваліфікаційних робіт;

Викладач несе відповідальність за:

- якісне консультативне супроводження виконання здобувачами вищої освіти кваліфікаційних робіт, керівником яких він є згідно з

наказом про затвердження тем кваліфікаційних робіт та призначення керівників;

- дотримання термінів процедур консультування щодо захисту кваліфікаційних робіт здобувачами вищої освіти, керівником яких він є.

Здобувач вищої освіти (автор) несе відповідальність за:

- достовірність і порядок використання інформації, викладеної в кваліфікаційній роботі;

- обґрунтованість висновків і наукових положень;

- якісний рівень кваліфікаційної роботи;

- дотримання термінів виконання та захисту кваліфікаційних робіт;

- дотримання вимог з оформлення тексту кваліфікаційної роботи та всіх документів, які її супроводжують.

ВИБІР ТЕМИ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ ТА ЇЇ ЗАТВЕРДЖЕННЯ

Тема кваліфікаційної роботи повинна бути актуальною, відображати сучасний рівень та тенденції розвитку міжнародних економічних відносин, що проявляються в умовах активізації процесів глобалізації та інтернаціоналізації світового господарства.

Тематика кваліфікаційних робіт розробляється кафедрою міжнародної економіки та міжнародних економічних відносин відповідно до майбутньої професійної діяльності здобувачів вищої освіти. Здобувачу вищої освіти надається право самостійно сформулювати тему кваліфікаційної роботи або виконувати роботу за замовленням певної компанії. У цьому випадку запропонована тема перед її затвердженням розглядається на засіданні кафедри (схвалюється, корегується або відхиляється).

Під час вибору теми варто враховувати можливості одержання й опрацювання фактичного матеріалу, на основі якого буде виконуватися кваліфікаційна робота. Зважаючи на це, тема дослідження й об'єкт вимагають ретельного попереднього вивчення.

Тема кваліфікаційної роботи закріплюється за здобувачем вищої освіти на підставі його письмової заяви та рекомендується до затвердження рішенням кафедри міжнародної економіки та міжнародних економічних відносин. Перелік тем, розглянутий на засіданні кафедри, подається до розгляду та схвалення першому проректору. Темі кваліфікаційних робіт затверджуються наказом ректора Полтавського університету економіки і торгівлі. Наказом ректора, згідно подання кафедри, закріплюються також керівники.

ОБОВ'ЯЗКИ КЕРІВНИКА ТА ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ

Згідно із затвердженою темою кваліфікаційної роботи здобувач вищої освіти складає проєкт плану (додаток А), який узгоджується з керівником. На підставі плану керівник складає документ, яким є «Завдання та календарний графік виконання кваліфікаційної роботи». Названі документи затверджуються завідуючим кафедрою. Завдання і календарний графік кваліфікаційної роботи оформлюється на бланку спеціальної форми (додаток Б), який надається кафедрою. Контроль за виконанням завдання покладається на керівника. Здобувач вищої освіти повинен звітувати перед керівником і завідувачем кафедрою про ступінь виконання кваліфікаційної роботи. Завдання та календарний графік кваліфікаційної роботи з інформацією щодо їх фактичного виконання подається на кафедру разом із кваліфікаційною роботою.

Після видачі здобувачу вищої освіти завдання з виконання кваліфікаційної роботи, керівником здійснюються такі заходи:

- надаються рекомендації здобувачу вищої освіти щодо використання наукової та навчально-методичної літератури, даних офіційних інформаційних джерел України, матеріалів міжнародних організацій, нормативно-правової документації, довідкових та інших матеріалів;
- проводяться консультації з написання розділів і підрозділів кваліфікаційної роботи, які передбачені планом;
- надається методична допомога у підготовці кваліфікаційної роботи;
- здійснюється моніторинг виконання здобувачем вищої освіти кваліфікаційної роботи.

Порушення термінів виконання кваліфікаційної роботи може стати підставою для недопуску здобувача вищої освіти до захисту кваліфікаційної роботи і відрахування його з університету.

Процес підготовки здобувачем вищої освіти кваліфікаційної роботи передбачає подання керівнику робочого (проміжного) варіанта кваліфікаційної роботи. Керівник повинен виявити помилки та неточності, які стосуються змісту опрацьованого здобувачем вищої освіти матеріалу, вказати в чому вони полягають та визначити шляхи їх усунення, а також виправити неправильні та нечіткі формулювання, відмітити стилістичні помилки.

Остаточний варіант кваліфікаційної роботи представляється на кафедру, де її реєструють, а потім передають керівникові для заключної перевірки та підготовки відгуку. Після детальної перевірки та схвалення кваліфікаційної роботи, керівник підписує її та разом з

відгуком подає завідувач кафедри для проходження процедури допуску до захисту.

У відгуку керівник має відобразити таке: ступінь актуальності дослідження; якість виконання кожного розділу кваліфікаційної роботи; рівень відповідності оформлення тексту вимогам існуючого стандарту. Керівником також надаються критичні зауваження щодо окремих положень, висвітлених у роботі. Отже, у відгуку фактично відображається характеристика професійної зрілості випускника, його працездатності, творчого потенціалу.

Керівник оцінює кваліфікаційну роботу записом у відгуку: «Робота рекомендується до захисту» – у разі позитивної оцінки, або «Робота не рекомендується до захисту» – у разі негативної.

Завідувач кафедри на основі наданих документів приймає рішення про допуск роботи до захисту. Якщо завідувач кафедри не вважає за можливе допустити кваліфікаційну роботу до захисту, то це питання розглядається на засіданні кафедри за участі керівника. Витяг з протоколу засідання кафедри подається через директора навчально-наукового інституту денної освіти на розгляд ректору.

Кваліфікаційна робота, яка допускається до захисту завідувачем кафедри, має бути направлена на зовнішню рецензію (додаток В). До рецензії залучаються провідні фахівці підприємств (організацій) – суб'єктів ЗЕД, а також провідних установ та організацій діяльність яких пов'язана з регулюванням міжнародних зв'язків, фахівці науково-дослідних інститутів та інших вищих навчальних закладів. Спрямованість діяльності зазначених підприємств, організацій, установ повинна відповідати тематиці кваліфікаційної роботи здобувача вищої освіти. У рецензії зазначаються позитивні ознаки роботи, її недоліки, робиться висновок про якість виконання кваліфікаційної роботи, можливість подання до захисту.

ВИМОГИ ДО СТРУКТУРИ ТА ЗМІСТУ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Кваліфікаційна робота є самостійною роботою, у якій на основі виконаних здобувачем вищої освіти досліджень сформульовано та обґрунтовано певні наукові положення, сукупність яких можна класифікувати як нову ідею або теоретично-прикладне обґрунтування проблеми, що має суттєве економічне чи інше (організаційне, управлінське тощо) значення. Виконання кваліфікаційної роботи повинно підтвердити спроможність здобувача вищої освіти генерувати і обґрунтовувати нові наукові та практичні ідеї, розраховані на перспективу.

До кваліфікаційної роботи пред'являються такі вимоги: логічна послідовність викладення матеріалу, чіткість та стислість формулювань, конкретність викладення результатів роботи, обґрунтованість висновків, рекомендацій та пропозицій.

Структура кваліфікаційної роботи:

1. Титульний аркуш (додаток Г).
2. Довідка про відсутність плагіату.
3. Завдання та календарний графік виконання кваліфікаційної роботи (додаток Б).
4. Відгук керівника (додаток Д).
5. Довідка про рекомендації щодо впровадження та використання результатів дослідження по кваліфікаційній роботі в освітньому процесі Полтавського університету економіки і торгівлі (додаток Е).
6. Довідка про рекомендації щодо впровадження та використання результатів дослідження по кваліфікаційній роботі (додаток Ж).
7. Реферат англійською та українською мовами (додаток Н).
8. Зміст (додаток И).
9. Перелік умовних скорочень (за потребою).
10. Вступ.
11. Основна частина, яка складається з розділів та підрозділів.
12. Висновки та рекомендації.
13. Перелік інформаційних джерел (додаток Л).
14. Додатки.

Документи, які не підшиваються у кваліфікаційну роботу, вкладаються у конверт

1. Зовнішня рецензія на кваліфікаційну роботу (Додаток В);
2. Лист оцінювання кваліфікаційної роботи, виконані здобувачем(-кою) вищої освіти (додаток М);

Реферат, обсягом 200–500 слів, має відображати інформацію, яка подана у роботі, у такій послідовності: відомості про обсяг роботи, кількість ілюстрацій, таблиць, додатків, кількість джерел за переліком посилань; мету роботи; визначення об'єкта дослідження; визначення предмета дослідження; методи дослідження; інформаційне забезпечення; результати дослідження; рекомендації щодо використання результатів дослідження; значущість роботи та висновки; перелік 10–15 ключових слів (словосполучень), що є найістотнішими для розкриття суті роботи, які друкуються прописними літерами у називному відмінку в рядок, через коми.

Реферат виконується **двома мовами**: державною (українською обов'язково) та іноземною (англійською, німецькою, французькою). Зразок оформлення реферату поданий у додатку Ж.

Зміст кваліфікаційної роботи має містити: вступ, назви всіх розділів, підрозділів згідно з планом, висновки та рекомендації, перелік інформаційних джерел, найменування додатків. Відповідно до кожного із зазначених частин кваліфікаційної роботи указуються сторінки, на яких розміщується їх початок (вступу, розділу 1, підрозділу 1.1, підрозділу 1.2 і далі за переліком). Зразок оформлення змісту подано у додатку И.

Перелік умовних скорочень відображає абрєвіатури, які є загальноживаними, наприклад, ЗТО – зовнішньоторговельні операції, ЗЕД – зовнішньоекономічна діяльність та інші. Некоректним вважається застосування скорочень виду т/о – товарооборот, с/к – споживча кооперація, тощо.

У *вступі* викладається оцінка сучасного стану проблеми на основі аналізу вітчизняної та зарубіжної літератури із зазначенням практично вирішених завдань, існуючих проблем у цій галузі, світових тенденцій вирішення поставлених завдань, актуальність теми; мета та основні завдання роботи; об'єкт та предмет дослідження, галузь застосування результатів. У Вступі доцільно зазначити інформацію про участь здобувача вищої освіти у науково-дослідній роботі, у роботі студентського наукового товариства, у студентських наукових конференціях, наявність власних публікацій. Обсяг вступу становити 3–5 сторінок друкованого тексту.

Актуальність обраної теми визначається як ступінь важливості певних досліджень, що існують за теперішнього часу. Чітке формування новітніх проблем значною мірою визначає загальну спрямованість дослідження за темою кваліфікаційної роботи. У ході написання тексту кваліфікаційної роботи актуальність простежується через реалізацію мети і завдань дослідження.

Мета роботи відображає той науковий результат, який має бути отриманий на підставі проведеного дослідження. Формулювання мети дослідження кваліфікаційної роботи зазвичай починається словами «виявити шляхи підвищення ефективності господарської діяльності (резерви, напрями, тощо)», «проаналізувати й узагальнити досвід (закономірності, тенденції, тощо)», «виявити можливості використання в практиці» та ін.

Такі формулювання як «підвищення ефективності...», «вдосконалення діяльності...» тощо визнаються неточними, оскільки така редак-

ція характеризує мету, з якою здійснюються господарські функції підприємства, а не мету досліджень за темою кваліфікаційної роботи.

Завдання кваліфікаційної роботи формулюються, зазвичай, відповідно до послідовності науково-практичних питань, визначених планом дослідження. Приклади формулювання змісту завдань: «вивчити...», «виявити...», «дослідити...», «критично оцінити...», «визначити...», «розробити...», «обґрунтувати...», тощо.

Об'єкт – це процес або явище, що породжує проблемну ситуацію і є підставою для дослідження. За змістом об'єкт має відображати певний аспект світогосподарської практики або наукового знання.

Предмет є частиною об'єкта дослідження, він конкретизує спрямування наукового пошуку.

Методи дослідження визначаються на підставі концепцій, здобутків наукових шкіл і відповідних теоретико-методологічних спрямувань.

Інформаційну базу досліджень утворюють законодавчі та нормативні документи, офіційні статистичні матеріали, наукові публікації, достовірні джерела інформаційних ресурсів мережі Інтернет, а також дані практичної діяльності конкретних підприємств, установ, організацій тощо.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами (за наявності) – ця інформація визначається у вступі як посилання на участь автора у зазначених видах робіт кафедри.

Галузь застосування результатів дослідження (відповідно до наявності – за виданим документом) визначає практичну значущість і наукову цінність дослідження. Вона ідентифікується на основі: а) публікації в наукових виданнях; б) довідки про рекомендації щодо впровадження та використання результатів дослідження по кваліфікаційній роботі; в) апробація результатів дослідження на наукових конференціях, семінарах, конкурсах; г) довідки про рекомендації щодо впровадження та використання результатів дослідження по кваліфікаційній роботі в освітньому процесі Полтавський університет економіки і торгівлі, тощо.

Основна частина кваліфікаційної роботи, зазвичай, складається із трьох розділів, кожен з яких поділяється на кілька підрозділів.

У *першому розділі* міститься огляд літератури. У цій частині кваліфікаційної роботи викладаються основні теоретичні положення теми. Виходячи з рівня розробленості теми у сучасній економічній науці, визначаються дискусійні питання, невирішені проблеми та не повною мірою розкриті аспекти. Під час огляду літератури, у першу чергу,

варто використовувати новітні видання, зокрема, наукові статті з часописів останніх 5-ти років. Залежно від визначеної мети та поставлених завдань, необхідно проаналізувати та оцінити найважливіші, досягнення теорії і практики з проблеми, що досліджується. Необхідно визначити, які питання за теперішнього часу не є достатньо дослідженими, і викласти власну думку стосовно проблеми, якщо вона викликає полеміку. Для здійснення аналізу на рівні існуючих економічних концепцій мають бути застосовані теоретико-методологічні підходи, які визначені в межах політекономії, макроекономіки та мікроекономіки. Конкретизація прийомів і методів аналізу відповідно до певної теми дослідження може бути подана як в першому, так і частково у другому розділі. Загальний обсяг тієї частини кваліфікаційної роботи, що відображає теоретико-методологічну базу наукового дослідження не повинен перевищувати 20 % загального обсягу роботи.

Рекомендований обсяг першого розділу – 15–20 сторінок друкованого тексту.

У *другому розділі* зазвичай досліджується підприємство як система господарювання, що здійснює міжнародну економічну діяльність. Необхідно коротко описати діяльність підприємства, на прикладі якого виконується дослідження. Обов'язковою є така інформація: місце знаходження підприємства, час його створення, форма власності, організаційно-правовий устрій, виробничо-організаційна структура, умови господарювання, види діяльності, наявність виробничих фондів, характеристика трудових ресурсів, основні показники фінансово-господарської діяльності.

Економічний аналіз у другому розділі повинен ґрунтуватися на цифрових даних, відображених у статистичних, бухгалтерських та інших документах, які містять первинні або зведені матеріали. Зібрана, узагальнена та проаналізована інформація є підставою для визначення впливу позитивних і негативних чинників на результати міжнародної економічної діяльності підприємства, виявлення причин, що зумовили певні тенденції та оцінки можливостей господарюючого суб'єкта щодо розвитку міжнародних економічних відносин.

Основними джерелами інформації для виконання другого розділу є перспективні і річні плани підприємства, річні звіти, документи бухгалтерського обліку, дані державної та відомчої статистики, матеріали експертних оцінок, отримані в результаті обстежень; можуть використовуватись також оперативні показники внутрішньо-господарського аналізу. Джерелами інформації щодо діяльності підприємства є також

регламентуючі документи (Статут, засновницький договір, положення про підрозділи тощо).

У другому розділі повинен міститися економічний аналіз і оцінка загальних господарських аспектів діяльності підприємства, а також певних конкретних (згідно з темою дослідження) аспектів міжнародної економічної діяльності – здійснення зовнішньоторговельних операцій, іноземного інвестування, міжнародного кооперування тощо.

Якщо темою передбачено макроекономічний або наднаціональний рівень наукової аналітики, зміст другого розділу, зазвичай, віддзеркалює сучасну світогосподарську практику та містить оцінку стану, динаміки, основних тенденцій, окремих явищ і феноменів. З цією метою слід використовувати монографічні дослідження, періодичну економічну літературу, дані державної та відомчої статистики, досвід роботи аналогічних підприємств (організацій), дані спеціальних економічних і соціологічних досліджень, інформаційно-аналітичні матеріали міжнародних організацій (Євростату, ЮНКТАДу, Світового банку, Міжнародного валютного фонду тощо).

Показники господарської діяльності, у тому числі, зовнішньоекономічної, розглядаються у динаміці за 3–5 років. Масив даних має бути достатнім для коректного аналізування із застосуванням математичних методів. Обсяг розділу повинен становити 20–25 сторінок друкованого тексту.

У *третьому розділі* здобувачем вищої освіти, з урахуванням результатів проведеного аналізу, мають бути запропоновані конкретні рекомендації щодо підвищення ефективності міжнародної економічної діяльності господарюючого суб'єкта та використання його конкурентних переваг. Здійснюється порівняльне оцінювання існуючих і запропонованих заходів, обґрунтовується їх ефективність. Під час підготовки пропозицій доцільно враховувати рекомендації провідних фахівців галузі міжнародних економічних відносин, досвід роботи підприємств, які знаходяться в аналогічних умовах, матеріали періодичних науково-практичних видань з проблем сучасної міжнародної економіки, висновки експертів та ін.

Характер і зміст заходів, які пропонуються як шляхи удосконалення певних процесів і процедур повинні ґрунтуватись на аналітичних і прогностичних оцінках функціонування і розвитку господарської та, зокрема, зовнішньоекономічної діяльності підприємства, ретельних техніко-економічних розрахунках. У третьому розділі, як і у другому доцільно використовувати економіко-математичні та еконо-

міко-статистичні методи та моделі дослідження економічних процесів і явищ.

Обсяг третього розділу повинен становити 20–30 сторінок.

До розділів складаються висновки, у яких узагальнюється матеріал відповідно до змісту кожної з таких складових кваліфікаційної роботи. Висновки за розділами виділяються в окремий підрозділ, обсягом 1–1,5 сторінки.

Загальні висновки та рекомендації повинні стисло відображати головні результати проведеного дослідження та практичні рекомендації з вирішення поставлених завдань. Висновки мають бути сформульованими відповідно до завдань, визначених у вступі кваліфікаційної роботи. Загальні висновки складаються на підставі висновків, отриманих за результатами дослідження по розділах. Висновки мають бути конкретними та корисними для теорії та практики МEB. Рекомендації мають носити характер рекомендацій щодо їх впровадження в господарську діяльність суб'єктів міжнародних економічних відносин. Обсяг розділу «Висновки та рекомендації» – 3–5 сторінок.

Перелік інформаційних джерел складається у відповідності до вимог оформлення бібліографічного опису у переліку інформаційних джерел згідно з ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання» з урахуванням правок (код УКНД 01.140.40). На всі літературні джерела в роботі повинні бути посилання. Зразок оформлення літератури наведено у додатку К.

Додатки. У розділ «Додатки» включається допоміжний матеріал: інформаційні таблиці, рисунки, фінансова та бухгалтерська звітність, технічна документація, митна документація, зовнішньоекономічні контракти з супроводжувальною документацією, сертифікати, інструкції, методики та ін. Це матеріали, які за обсягом чи формою подання не можуть бути включеними до основної частини роботи.

Зовнішня рецензія. Схема зовнішньої рецензії складається за формою, наданою в додатку Д. Фактично рецензія у кожному окремому випадку є індивідуальною відповідно до змісту кваліфікаційної роботи.

Висновок про результати перевірки на академічний плагіат. Завершену кваліфікаційну роботу керівник передає для перевірки на академічний плагіат відповідно до Положення про запобігання випадкам академічного плагіату (ДПСЯ ПД-9-8.5.1-198-05-23), у якому зазначено рекомендовані показники оригінальності тексту у кваліфікаційній роботі, що є приводом для прийняття роботи до розгляду та захисту або ж її відхилення.

ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Загальні вимоги

Оптимальний обсяг кваліфікаційної роботи 80–90 сторінок основного тексту (без урахування кількості сторінок, на яких розміщені додатки та перелік інформаційних джерел).

Оформлення кваліфікаційної роботи здійснюється за допомогою комп'ютерного набору тексту на одній стороні аркуша білого паперу формату А4 (210×297 мм) з використанням шрифту Times New Roman текстового редактора Word розміру 14 з полуторним міжрядковим інтервалом. Абзацний відступ в основному тексті роботи: 1,25 см. Текст кваліфікаційної роботи необхідно друкувати, залишаючи береги (поля). Береги кваліфікаційної роботи повинні мати такі параметри: лівий – 20 мм, правий – 10 мм, верхній – 20 мм, нижній – 20 мм. Кваліфікаційна робота друкується чорним кольором, без використання кольорових вставок і виділень (зазначене також стосується рисунків і таблиць). Шрифт має бути чітким, середньої жирності, однакової щільності.

Зміст містить перелік всіх складових кваліфікаційної роботи із зазначенням сторінок, на яких розміщується початок відповідного тексту. Складовими кваліфікаційної роботи, назви яких відображаються у змісті є: перелік умовних скорочень (вводиться у склад роботи за потреби), вступ, основні розділи, їх підрозділи, висновки до кожного з розділів, загальні висновки та рекомендації за результатами дослідження, перелік інформаційних джерел, додатки.

Заголовки структурних частин кваліфікаційної роботи, такі як «ЗМІСТ», «ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ», «ВСТУП», «РОЗДІЛ», «ВИСНОВКИ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ», «ПЕРЕЛІК ІНФОРМАЦІЙНИХ ДЖЕРЕЛ», «ДОДАТКИ» друкують великими літерами посередині симетрично до тексту. Кожен з названих розділів починають з нової сторінки. Заголовки підрозділів друкують маленькими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу. Крапку в кінці заголовка не ставлять. Відстань між заголовком та текстом повинна дорівнювати 3–4 інтервалам. Кожна складова кваліфікаційної роботи (за виключенням підрозділів та висновків до розділу) повинна починатися з окремого аркуша. Підрозділи та висновки до розділу розпочинаються на тій же сторінці, на якій закінчився попередній. Заголовки пунктів друкують маленькими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу в підбір до тексту. В кінці заголовку підрозділу ставиться крапка.

Порядок нумерації та правила оформлення таблиць, ілюстрацій і формул

Нумерацію сторінок, розділів, підрозділів, пунктів, підпунктів, рисунків, таблиць, формул подають арабськими цифрами без знака «№».

Не враховують у загальну нумерацію сторінок такі документи: 1) завдання та календарний графік виконання кваліфікаційної роботи, 2) відгук керівника, 3) довідка про рекомендації щодо впровадження та використання результатів дослідження по кваліфікаційній роботі (проекту) в освітньому процесі Полтавського університету економіки і торгівлі; 4) реферат. Усі перелічені документи розташовуються після титульного аркуша у названому порядку.

Враховуються у загальну нумерацію сторінок, але не нумеруються титульний аркуш і зміст. Інші сторінки підлягають нумерації. Номер проставляють у правому верхньому куті стандартного аркуша без крапки в кінці.

Такі структурні частини кваліфікаційної роботи як зміст, перелік умовних скорочень, вступ, висновки та рекомендації, перелік інформаційних джерел не мають порядкового номера. Тобто, не можна застосовувати форму запису: «1. ВСТУП» або «РОЗДІЛ 6. ВИСНОВКИ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ». Під час нумерації інших частин роботи, номер розділу розміщують після слова «РОЗДІЛ». Наприклад, «РОЗДІЛ 1». Після номера розділу крапка не ставиться.

Підрозділи нумерують у межах кожного розділу. Номер підрозділу складається з номера розділу і порядкового номера підрозділу, між якими ставлять крапку. Потім у тому ж рядку подається заголовок підрозділу. Наприклад: «2.3. Становлення та чинники розвитку менеджменту глобальних корпорацій» (відповідно третій підрозділ другого розділу).

Пункти нумерують у межах кожного підрозділу. Номер пункту складається з порядкових номерів розділу, підрозділу, пункту, між якими ставлять крапку. У кінці номера повинна стояти крапка. Потім у тому ж рядку подається заголовок пункту. Наприклад: «1.3.2. Цільова функціональна сегментація глобального ринку» (відповідно другий пункт третього підрозділу першого розділу). Пункт може не мати заголовка. Підпункти нумерують у межах кожного пункту за такими ж правилами, як пункти.

Ілюстрації (схеми, графіки тощо) та таблиці мають подвійну нумерацію. Наприклад, «Рисунок 1.2 – Система...» або «Таблиця 3.2 –

Модель управління...», що потрібно розуміти як другий рисунок, розміщений у першому розділі кваліфікаційної роботи, або друга таблиця, розміщена у третьому розділі. Таблиці і рисунки необхідно подавати в роботі безпосередньо після тексту, де вони згадані вперше, або на наступній сторінці. Назви таблиць і рисунків пишуться з абзацного відступу, розміщення тексту – по ширині. Приклади оформлення таблиць та рисунків наведено нижче.

Рисунок 1.1– Склад інноваційної інфраструктури за основними елементами [84]

або

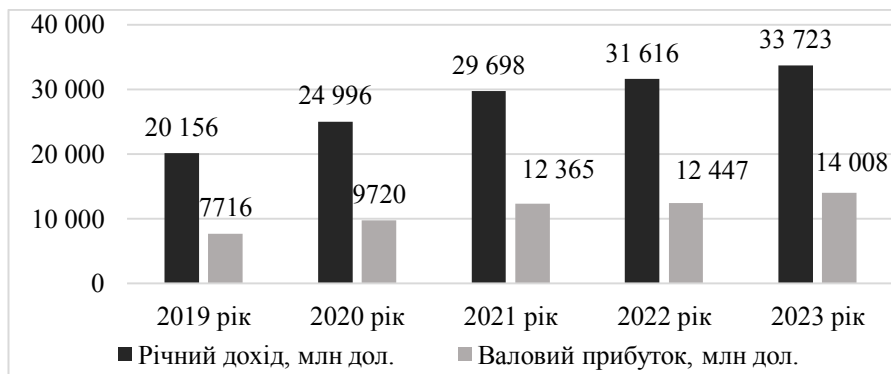

Рисунок 2.1 – Динаміка обсягу річного доходу та валового прибутку компанії «Netflix Inc.» за 2019–2023 роки, млн дол.

Джерело: складено на основі [77].

Аналогічні вимоги існують щодо нумерації і розташування таблиць. Приклад побудови таблиці подано далі.

Таблиця 2.1 – Доходи обласного бюджету Полтавської області у 2021–2023 роках, млн грн

Найменування	2021 рік	2022 рік	2023 рік	Зміна у 2022 проти 2021 року	Зміна у 2023 проти 2022 року
Податкові надходження	2 300,9	3 026,1	3 390,8	725,2	364,7
Неподаткові надходження	180,7	219,7	229,1	39,0	9,4
Офіційні трансферти	1 755,1	2 036,7	1 116,3	281,6	–920,4
Разом	4 236,7	5 282,5	4 736,2	1 045,8	–546,3

Джерело: складено на основі [31].

або

Таблиця 2.2 – Динаміка доходів компанії «Netflix Inc.» за джерелами у 2021–2023 роках, млн дол.

Показник	2021 рік	2022 рік	2023 рік	Відхилення, млн дол.	
				2022 року проти 2021 року	2023 року проти 2022 року
Стрімінгові доходи (Streaming revenues)	29 515,0	31 469,00	33 640,00	1 954,00	2 171,00
DVD доходи (DVD revenues)	182,30	145,70	82,84	–36,60	–62,86
Разом доходів	29 697,30	31 614,70	33 722,84	1 917,40	2 108,14

Джерело: складено на основі [76].

Заголовки граф повинні починатися з великих літер, підзаголовки – з маленьких, якщо вони складають одне речення із заголовком, і з великих, якщо вони є самостійними. Висота рядків повинна бути не меншою 10 мм. Графу з порядковими номерами рядків до таблиці включати не треба.

Таблицю або рисунок, подані на альбомному листі, розміщують так, щоб її можна було читати з поворотом за годинниковою стрілкою.

Таблицю з великою кількістю рядків можна переносити на іншу сторінку. У цьому випадку у перенесеній частині таблиці визначають нумерацію колонок, починаючи з першої. Над перенесеною частиною таблиці з лівого краю таблиці вказують таке: «Продовження таблиці 2.1».

У таблиці не повинно бути пустих клітинок. Тому при її заповненні користуються таким умовними позначеннями:

«...» – дані відсутні;

«—» (тире) – дані не мали місця;

«х» – показник не має сенсу;

«0,0» – дані є, але їх числові значення менше прийнятої у таблиці одиниці точності.

Формули в кваліфікаційній роботі (якщо їх більше однієї) нумерують у межах розділу. Номер формули складається з номера розділу і порядкового номера формули в розділі, між якими ставлять крапку. Номери формул пишуть біля правого поля аркуша на рівні відповідної формули в круглих дужках. Пояснення значень символів і числових коефіцієнтів слід подавати безпосередньо під формулою у тій послідовності, у якій вони наведені у формулі. Подання формули здійснюється у спеціальному редакторі формул Microsoft Equation 3.0. Значення кожного символу і числового коефіцієнта треба подавати з нового рядка. Перший рядок пояснення починають зі слова «де» без двокрапки.

Двокрапку перед формулою ставлять лише у випадках, передбачених правилами пунктуації: а) якщо у тексті перед формулою є узагальнююче слово; б) якщо цього вимагає побудова тексту, що передує формулі.

Приклад:

Приріст поточної вартості майбутніх доходів унаслідок інвестицій визначається так:

$$V_m = \frac{C_m}{(1 + R_i)^{m+1}} \times \left[\frac{R_k}{R_i} - 1 \right]; \quad (3.2)$$

де V_m – приріст поточної вартості майбутніх доходів;

C_m – розмір інвестицій (втрачених доходів) у період m ;

R_k – норма віддачі всіх інвестицій рівня k .

Правила цитування та посилання на інформаційні джерела

У ході здійснення посилань на першоджерела у тексті, порядковий номер джерела за переліком інформаційних джерел і номери відповідних сторінок, вказуються у квадратних дужках. Наприклад: «Як відзначає Герчикова І., зовнішньоекономічна діяльність ТНК не тільки охоплює експортні операції, але також спрямована на розвиток закордонного виробництва. Це викликає необхідність посилення контролю за виробничо-збутовою діяльністю» [7, с. 478].

Вимоги до цитування такі:

а) текст цитати починається і закінчується лапками і наводиться у тій граматичній формі, у якій він поданий у джерелі, із збереженням особливостей авторського написання. Наукові терміни, запропоновані іншими авторами, не виділяються лапками, за винятком тих, що викликали загальну полеміку. У цих випадках використовується вираз «так званий»;

б) цитування повинно бути повним, без довільного скорочення авторського тексту, оскільки це викликає зміни його змісту. За потреби вибіркового цитування ставляться три крапки у будь-якому місці цитати (на початку, всередині, у кінці);

в) кожна цитата обов'язково супроводжується посиланням на джерело;

г) у разі непрямого цитування (переказі, викладі думок інших авторів своїми словами), що дає значну економію тексту, слід бути гранично точним у викладенні думок автора, коректним щодо оцінювання його результатів, і давати відповідні посилання на джерело.

Посилання в тексті кваліфікаційної роботи на таблиці та рисунки є обов'язковим. Формати подання інформації такі:

– «...дослідження дозволило виявити ключові універсальні ознаки глобального менеджменту (рис. 1.2).»;

– «...дослідження дозволило виявити ключові універсальні ознаки глобального менеджменту (рисунок 1.2).»

Таким же чином роблять посилання на таблиці. Посилання на формули здійснюють так: «...у формулі (2.1)». У разі повторного посилання на таблиці та ілюстрації вказують слово «дивись», наприклад, «дивись таблицю 1.3» або «див. таблицю 1.3».

Порядок оформлення переліку інформаційних джерел

Використані джерела включають до загального переліку в алфавітному порядку прізвищ перших авторів або заголовків. Зразок порядку оформлення інформаційних джерел наводиться у додатку К.

Порядок оформлення додатків

Кожний додаток починають з нової сторінки. Він повинен мати заголовок, надрукований угорі посередині сторінки, наприклад «Додаток А».

Додатки слід позначати послідовно великими літерами української абетки, за винятком літер Г, Є, З, І, Ї, Й, О, Ч, Ї. За додатком Я йдуть додатки АА, АБ, АВ.

Розміщені в додатках ілюстрації, таблиці та формули, якщо кількість їх більша, ніж одна, нумерують у межах кожного додатка так: рис. Д. 2 – другий рисунок додатку Д; формула (А. 1) – перша формула додатку А.

ЗАХИСТ КВАЛІФІКАЦІЙНИХ РОБІТ

До захисту кваліфікаційної роботи допускаються здобувачі вищої освіти, які повністю виконали навчальний план.

Кваліфікаційна робота подається на кафедру за десять днів до початку роботи екзаменаційної комісії. Вона має бути підшита і мати жорстку обкладинку. На титульному аркуші мають бути особисті підписи автора, керівника та рецензента (за потребою). Кваліфікаційна робота зберігається на кафедрі до захисту.

Дозвільна процедура подання кваліфікаційної роботи до захисту така:

- питання щодо подання кваліфікаційної роботи до захисту розглядається на засіданні кафедри; процедура є персоніфікованою; здійснюється у присутності керівника;
- рішення про допуск здобувача вищої освіти до захисту на підставі виконаної ним кваліфікаційної роботи протоколюється;
- завідувачем кафедри на титульному аркуші роботи фіксується факт допуску до захисту відповідної кваліфікаційної роботи: робиться відповідний запис, ставиться підпис завідувача кафедри, зазначається дата;
- у випадку, коли кваліфікаційна робота за змістом і порядком оформлення матеріалу, не відповідає вимогам вищого навчального закладу, питання про допуск здобувача вищої освіти до захисту слухається на засіданні кафедри вдруге у присутності виконавця і керівника;
- у разі, якщо кафедра не рекомендує до захисту кваліфікаційну роботу, робиться виписка з протоколу засідання кафедри з подальшим

розглядом її на рівні директора навчально-наукового інституту денної освіти і ректора ПУЕТ.

Захист кваліфікаційної роботи здійснюється на засіданні екзаменаційної комісії. Слухання захисту відкрите та може відбуватися у формі онлайн та оффлайн конференцій.

Підготовка здобувача вищої освіти до захисту кваліфікаційної роботи передбачає таке: ознайомлення зі змістом відгуку керівника та зовнішньою рецензією; складання тексту або тез виступу; підготовку наочності (роздаткового матеріалу та слайдів у вигляді презентації в PowerPoint); ознайомлення керівника з текстом виступу та наочними матеріалами.

Наочність передбачає висвітлення здобувачем вищої освіти основних наукових положень, які виносяться на захист. Цей матеріал супроводжується відповідною аргументацією, яка надається автором роботи у вигляді таблиць, рисунків тощо. Крім цього, якщо захист відбувається оффлайн, здобувач вищої освіти готує наочний матеріал у роздрукованому вигляді. Число таких комплектів повинно відповідати кількості членів екзаменаційної комісії.

Для доповіді здобувачу вищої освіти надається 15 хвилин. За цей час він повинен висвітлити актуальність теми, структуру роботи, мету, завдання дослідження, визначити його об'єкт і предмет, висвітлити сутність одержаних за результатами дослідження висновків і довести обґрунтованість запропонованих рекомендацій.

Після виступу члени екзаменаційної комісії та інші присутні на захисті особи задають доповідачеві питання. Подальша протокольна послідовність така: керівник дає загальну оцінку кваліфікаційної роботи (за його відсутності зачитується відгук), голова екзаменаційної комісії оголошує зміст зовнішньої рецензії, здійснюються відповіді здобувача вищої освіти на зауваження рецензента та відповіді на запитання членів екзаменаційної комісії.

Рішення екзаменаційної комісії щодо оцінки за виконану кваліфікаційну роботу та присвоєння кваліфікації і видачі диплома приймається у день захисту на закритому засіданні після закінчення захисту всіх кваліфікаційних робіт. Результати захисту кваліфікаційної роботи визначаються екзаменаційною комісією колегіально. Факти захисту та одержання здобувачем вищої освіти певної оцінки фіксуються у таких документах: протокол засідання екзаменаційної комісії, залікова книжка, завдання та календарний графік виконання кваліфікаційної роботи.

Здобувач вищої освіти, який отримав на захисті кваліфікаційної роботи незадовільну оцінку може бути допущений до повторного захисту протягом трьох років після закінчення вищого навчального закладу. У межах дії екзаменаційної комісії поточного року, повторне слухання не відбувається.

ТЕМАТИКА КВАЛІФІКАЦІЙНИХ РОБІТ ДЛЯ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 292 МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ

1. Конкурентоспроможність підприємства в умовах економічної глобалізації: проблеми та умови забезпечення.
2. Експортний потенціал металургійної галузі України: проблеми та перспективи розвитку.
3. Розвиток експортної діяльності українських підприємств агро-промислового комплексу.
4. Стратегія виходу іноземної компанії на ринок України.
5. Зовнішньоекономічна діяльність вітчизняних підприємств машинобудівного комплексу в контексті підвищення конкурентоспроможності.
6. Конкурентоспроможність українських товаровиробників на світових ринках.
7. Зовнішньоекономічна діяльність туристичних компаній України.
8. Господарська діяльність кооперативних організацій різних країн.
9. Кредитна кооперація у світовому господарстві.
10. Сучасний стан і перспективи розвитку кооперативного сектора світового господарства.
11. Кредитні спілки і кооперативні банки у світовому кооперативному русі.
12. Міжнародна інвестиційна діяльність господарюючих суб'єктів: оцінка сучасних особливостей і напрямів.
13. Вплив діяльності іноземних ТНК на конкурентоспроможність вітчизняних підприємств.
14. Вітчизняні підприємства у процесі інтернаціоналізації: аналіз стану та визначення основних тенденцій.
15. Зовнішня торгівля Україна – ЄС: аналіз стану та перспективи розвитку.
16. Розвиток двосторонніх міжнародних економічних зв'язків України (на конкретному прикладі).

17. Диверсифікація зовнішньоторговельних зв'язків підприємств України в контексті реалізації національних інтересів.
18. Організація та особливості діяльності філій транснаціональних корпорацій в Україні (на конкретному прикладі).
19. Лізингові операції міжнародних корпорацій.
20. Транснаціональні корпорації як рушійні сили процесу економічної глобалізації.
21. Міжнародна маркетингова стратегія підприємства.
22. Особливості діяльності вітчизняних господарюючих суб'єктів в умовах членства України в СОТ.
23. Масштаби та основні напрями діяльності ТНК.
24. Діяльність національних підприємств в контексті європейської інтеграції України.
25. Стратегія виходу фірми на зовнішній ринок.
26. Міжнародна комунікаційна політика ТНК.
27. Особливості діяльності підприємств в умовах сучасних міжнародних валютно-фінансових відносин.
28. Глобальна монополізація капіталу: аналіз сучасних особливостей.
29. Роль кооперативних банків в обслуговуванні суб'єктів господарювання: міжнародний досвід.
30. Національні компанії на світовому агропродуктовому ринку.
31. Стан і перспективи розвитку українських підприємств в системі міжнародного поділу праці.
32. Сучасні особливості реорганізації міжнародних компаній на основі злиття капіталу.
33. Особливості розробки та впровадження міжнародної цінової стратегії компаній.
34. Особливості діяльності зовнішньоторговельних посередників.
35. Особливості розвитку фондових ринків: зарубіжний досвід та вітчизняна специфіка.
36. Товарна політика підприємства на зовнішньому ринку.
37. Роль іноземних інвестицій у розвитку господарської діяльності вітчизняних компаній.
38. Розвиток лізингової діяльності: світовий досвід та українська специфіка.
39. Роль торгово-промислових палат у розвитку міжнародного бізнесу.
40. Діяльність господарюючих суб'єктів у вільних економічних зонах: світовий та вітчизняний досвід.
41. ТНК у системі сучасного міжнародного бізнесу.

42. Особливості діяльності торгово-промислових палат: аналіз зарубіжного та вітчизняного досвіду.
43. Товарні біржі в системі обслуговування глобальних ринків.
44. Експортно-імпортна діяльність українських підприємств: проблеми та перспективи розвитку.
45. Роль інтелектуальної власності для розвитку міжнародної економічної діяльності компанії.
46. Роль посередницьких організацій у міжнародній комерційній діяльності.
47. Конкурентоспроможність українських товаровиробників на світовому ринку: проблеми забезпечення та перспективи розвитку.
48. Іноземні інвестиції в Україні: галузева та регіональна диверсифікація.
49. Умови забезпечення інвестиційної привабливості українських підприємств у міжнародному бізнесі.
50. Україна в системі валютних відносин і міжнародних розрахунків.
51. Взаємодія України з міжнародними валютно-фінансовими організаціями.
52. Аналіз валютного ринку України.
53. Міжнародні платіжні системи у міжнародному бізнесі.
54. Інтеграція України у світовий ринок праці.
55. Внутрішні суперечності та проблеми сучасного економічного розвитку ЄС.
56. Європейська інтеграційна перспектива України: варіанти стратегії.
57. Регіональні інтеграційні процеси в глобальних умовах розвитку.
58. Розвиток взаємовідносин Україна – ЄС: сучасний стан та перспективи.
59. Мотивація та особливості управління персоналом у ТНК.
60. Управління грошовими потоками міжнародних корпорацій.
61. Особливості розвитку венчурного підприємництва: світовий досвід та вітчизняні реалії.
62. Формування конкурентоспроможності компанії в умовах глобалізації.
63. Міжнародні конкурентні стратегії вітчизняних підприємств.
64. Особливості діяльності міжнародних інвестиційних фондів в умовах глобалізації.

65. Місце і роль посередницьких угод в міжнародній торгівлі.
66. Потенціал і перспективи розвитку міжнародної агропродуктової торгівлі.
67. Використання нематеріальних активів як фактор підвищення міжнародної конкурентоспроможності підприємства.
68. Іноземні інвестиції як фактор прискорення структурної перебудови національної економіки.
69. Управління торговою маркою як нематеріальним активом міжнародної економічної діяльності підприємств.
70. Стратегічний аналіз під час виходу підприємства на зовнішні ринки.
71. Реалізація конкурентних і корпоративних стратегій в діяльності транснаціональних корпорацій.
72. Глобальні бренди у міжнародній маркетинговій діяльності ТНК.
73. Україна в сучасних міжнародних кредитних відносинах.
74. Технологічна асиметрія країн та форми її прояву.
75. Техноглобалізм як провідна тенденція сучасного світогосподарського розвитку.
76. Роль інновацій у формуванні міжнародних конкурентних переваг національної економіки.
77. Розвиток ринку страхових послуг в умовах глобалізації.
78. Пряме іноземне інвестування як стратегічний чинник економічного зростання в Україні.
79. Несировинний експорт України та його макроекономічне стимулювання.
80. Особливості розвитку міжнародного ринку туристичних послуг в умовах глобалізації.
81. Науково-технологічні фактори економічної діяльності ТНК.
82. Системи державної підтримки малого та середнього бізнесу в розвинутих країнах.
83. Економічний глобалізм та формування «нової економіки».
84. Експортна державна політика в умовах глобальної конкуренції.
85. Євроінтеграція та її роль у розвитку світової економіки.
86. Зовнішньоекономічна політика держави в глобальних умовах розвитку.
87. Інвестиційні стратегії українських підприємств в міжнародному бізнесі.
88. Метакорпорації в глобальному бізнесі.

89. Міжнародні картельні угоди на ринках сировини.
90. Протекціонізм в стратегіях економічного розвитку країн (регіонів) світу.
91. Розвиток глобальних (продуктових, географічних, функціональних, споживацько-орієнтованих, матричних) організаційних структур управління міжнародними корпораціями (на конкретному прикладі).
92. Розвиток інтернет-торгівлі та її ефективність в умовах глобалізації міжнародних торговельних відносин.
93. Розвиток міжнародних інтеграційних процесів (регіональний аналіз).
94. Становлення інститутів управління глобальною економікою.
95. Становлення системи глобального управління економічними процесами.
96. Стратегії розвитку національних економік в умовах глобалізації (міжкраїновий порівняльний аналіз).
97. Сучасна євроінтеграційна стратегія України.
98. Сучасні національні інтеграційні політики (на прикладі конкретної країни).
99. Управління грошовими потоками міжнародних корпорацій (на конкретному прикладі).
100. Управління економічними ризиками міжнародних корпорацій (на конкретному прикладі).
101. Управління ефективністю міжнародних компаній (на конкретному прикладі).
102. Управління зовнішньою заборгованістю країн в умовах глобалізації.
103. Управління розвитком підприємства міжнародного профілю.
104. Формування мережових структур у глобальному бізнес-середовищі.
105. Розвиток функціональної стратегії (маркетингової, виробничої, фінансової, кадрової) міжнародної компанії (на конкретному прикладі).
106. Трансформація гео економічного позиціонування України в умовах війни.
107. Кластерні ініціативи як засіб підвищення конкурентоспроможності: світовий досвід та впровадження в Україні.

108. Міжнародна спеціалізація економіки України в умовах прискорення світового технічного прогресу.
109. Перспективи впровадження штучного інтелекту в системи управління глобальними корпораціями (на конкретному прикладі).
110. Українські компанії в глобальній системі науково-технологічного обміну.
111. Стратифікація доходів населення світу: стан, тенденції, проблеми.
112. Ефективність корпоративного менеджменту міжнародної корпорації (на конкретному прикладі).
113. Регіоналізація та глобалізація як переважаючі тенденції розвитку сучасного світового господарства.
114. Вплив дипломатії на зовнішньоекономічну діяльність України.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

У ході оцінювання кваліфікаційної роботи до уваги беруться такі параметри: 1) науковий рівень дослідження (ступінь розкриття теми, структурно-логічної узгодженості викладення матеріалу за розділами та підрозділами, ґрунтовність висновків і рекомендацій тощо); 2) підтвердження науково-практичної цінності роботи (публікації автора, участь у науково-практичних конференціях, внесок у розробку наукових тем кафедри, впровадження результатів дослідження у практику діяльності підприємств тощо); 3) дотримання правил оформлення тексту (рівень відповідності діючим стандартам); 4) результати захисту роботи (змістовність доповіді, ступінь володіння матеріалом, правильність відповідей на питання, поставлені членами комісії, вміння вести наукову полеміку, тощо). Результати захисту кваліфікаційної роботи оцінюються за чотирибальною системою.

Оцінка **«Відмінно»** – реальна робота виконана на актуальну тему, у ній наведено аналіз проблеми, яка досліджується. Робота виконана із застосуванням комп'ютерної техніки для розрахунків.

Здобувач вищої освіти під час захисту повинен продемонстрував уміння застосовувати глибокі теоретичні знання для практичного вирішення актуальних питань, відстоювати запропоновані науково-теоретичні і практичні положення. Захист супроводжувався наочними матеріалами, які розкривають сутність роботи. Відповідь здобувача

під час захисту показувала глибокі знання, формулюватися правильно (за змістом, логікою та стилем).

Оцінка **«Добре»** – кваліфікаційна робота та її захист відповідає ознакам оцінки **«відмінно»**. Виявлено широкий професійний світогляд, уміння логічно мислити. Проте у відповідях допускаються неточності, які не змінюють суть питання.

Оцінка **«Задовільно»** – кваліфікаційна робота та її захист відповідає головним чином тим вимогам, які пред'являються до знань основного фактичного матеріалу. Однак у відповідях недостатньо точно сформулювати причинно-наслідкові зв'язки між явищами і процесами, оперування фактами відбувалось на рівні запам'ятовування. Кваліфікаційна робота не має підтвердження щодо реальності. Візуальне супроводження роботи недостатнє.

Оцінка **«Незадовільно»** – кваліфікаційна робота та її захист не відповідають вимогам, що пред'являються, здобувач вищої освіти не знає більшої частини фактичного матеріалу, що складає теоретичну базу професії, не вміє встановлювати причинно-наслідкові зв'язки між явищами і процесами, завчив матеріал без його усвідомлення.

За кредитно-модульною системою організації навчального процесу оцінювання виконання та захисту кваліфікаційної роботи здійснюється за 100-бальною шкалою, національною шкалою та шкалою ЄКТС. За 100-бальною шкалою 60 балів відводиться для оцінювання змісту, 10 балів – за оформлення та 30 балів – за захист кваліфікаційної роботи.

Критерії оцінювання наведено у додатку М.

ДОДАТКИ

Додаток А

Зразок оформлення плану кваліфікаційної роботи

Затверджую
Зав. кафедри _____
(підпис)

Погоджено
Керівник _____
(підпис)

(науковий ступінь, вчене звання, ППБ)

(науковий ступінь, вчене звання, ППБ)

« ____ » _____ 20 ____ р.

« ____ » _____ 20 ____ р.

План*

кваліфікаційної роботи здобувача вищої освіти ступеня (освітньо-кваліфікаційного рівня) _____ спеціальності _____
(шифр, назва)

(прізвище, ім'я, по батькові здобувача вищої освіти)

на тему « _____ »
(назва теми та підприємства, організації)

(за матеріалами _____)
(назва підприємства, організації)

Вступ

Розділ 1. _____

1.1. _____

1.2. _____

1.3. _____

Розділ 2. _____

2.1. _____

2.2. _____

2.3. _____

Розділ 3. _____

3.1. _____

3.2. _____

3.3. _____

Висновки та рекомендації

Здобувач (ка) _____
вищої освіти (підпис)

_____ (ініціали, прізвище)

« ____ » _____ 20 ____ р.

* Кількість розділів і питань основної частини визначається індивідуально.

Додаток Б

Зразок оформлення завдань та календарного графіку

ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Завідувач кафедри
міжнародної економіки та
міжнародних економічних відносин

« ____ » _____ 20 ____ р.

ЗАВДАННЯ ТА КАЛЕНДАРНИЙ ГРАФІК ВИКОНАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

на тему « _____ »

зі спеціальності 292 Міжнародні економічні відносини

освітня програма «Міжнародні економічні відносини»

ступеня магістра

Прізвище, ім'я, по батькові _____

Затверджено наказом ректора № ____ від « ____ » _____ 20 ____ р.

Зміст роботи	Термін виконання	Термін фактичного виконання
1. Підбір і вивчення літературних джерел, вибір теми, її обґрунтування		
2. Складання і затвердження розгорнутого плану роботи		
3. Збір, вивчення і обробка інформації, необхідної для виконання роботи		
4. Написання теоретичної частини дослідження (перший розділ)		
5. Розробка і обґрунтування економіко-математичного завдання роботи, підбір програми і виконання розрахунків на ПЕОМ, складання розрахунково-графічної частини		
6. Написання експериментального (аналітичного) розділу (другий розділ)		
7. Написання узагальнюючого, третього розділу (обґрунтування шляхів підвищення ефективності зовнішньоекономічної діяльності підприємства, визначення глобальних тенденцій, заходів з макроекономічного регулювання, державної зовнішньоекономічної політики тощо)		

Продовж. дод. Б

Зміст роботи	Термін виконання	Термін фактичного виконання
8. Формулювання висновків та обґрунтування рекомендації		
9. Оформлення роботи		
10. Подання роботи керівнику		
11. Доопрацювання роботи з урахуванням зауважень і рекомендацій щодо її удосконалення		
12. Подання роботи на кафедру		
13. Подання роботи для зовнішнього рецензування		

Дата видачі завдання ____ 20__ р.

Здобувач вищої освіти

(підпис)

(ініціали та прізвище)

Науковий керівник к. е. н.

(підпис)

(ініціали та прізвище)

Результати захисту кваліфікаційної роботи

Кваліфікаційна робота

оцінена на

(балів, оцінка за національною шкалою, оцінка за ЕКТС)

Протокол засідання ЕК № ____ від «__» червня 20__ р.

Секретар ЕК

(підпис)

(ініціали та прізвище)

Додаток В

Зразок оформлення зовнішньої рецензії

Зовнішня рецензія

на кваліфікаційну роботу здобувача(-ки) вищої освіти
ступеня (освітньо-кваліфікаційного рівня) магістр
спеціальності (напрямку підготовки) **292 Міжнародні економічні
відносини**

(прізвище, ім'я, по батькові)

Тема роботи «_____»,
що виконана за матеріалами _____,
(назва організації, підприємства, установи)

Орієнтовна схема рецензії

1. Актуальність теми.
2. Стисла характеристика кожного розділу кваліфікаційної роботи: послідовність та логічність, повнота та достовірність, використання передового досвіду та сучасних методів дослідження (економіко-математичних методів, програмних продуктів і ПЕОМ), обґрунтування рішень, практична значимість рекомендацій, цілеспрямованість та практичне використання результатів дослідження, недоліки (за наявності).
3. Якість оформлення роботи, таблиць, графіків, діаграм тощо.
4. Загальний висновок (рекомендації до захисту).

Рецензент, _____
(посада, назва підприємства, організації, установи)* (підпис) (ініціали та прізвище)

«_____» _____ 20__ р.

М.П.

* За потребою доповнюється інформацією про спеціальність та кваліфікацію рецензента.

Додаток Г

Зразок оформлення титульного аркуша кваліфікаційної роботи

ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ

Навчально-науковий інститут денної освіти (заочно-дистанційного навчання)

Форма навчання (денна/заочна)

Кафедра міжнародної економіки та міжнародних економічних відносин

Допускається до захисту

Завідувач кафедри

(підпис, ініціали та прізвище)

« _____ » _____ 20__ р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему: « _____ »
(за матеріалами _____)
(повна назва підприємства)

зі спеціальності (за напрямом підготовки) _____ шифр та назва)
освітня програма
ступеня магістра

Виконавець роботи _____
(прізвище, ім'я, по батькові)

(підпис, дата)

Науковий керівник _____
(науковий ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я, по батькові)

(підпис, дата)

Рецензент _____
(за потребою) (прізвище, ім'я, по батькові)

Полтава 20__

Додаток Д

Зразок оформлення відгуку наукового керівника

**Відгук наукового керівника на кваліфікаційну роботу,
виконану здобувачем вищої освіти 2 курсу
ступеня магістра спеціальності 292 Міжнародні економічні відносини
освітня програма «Міжнародні економічні відносини»**

(прізвище, ініціали)

Тема роботи: « _____ »

(назва теми)

Виконану на матеріалах _____
(назва підприємства, установи)

1. Обґрунтування актуальності теми _____

2. Повнота розкриття теми за розділами кваліфікаційної роботи _____

3. Практична цінність висновків і рекомендацій _____

4. Відповідність кваліфікаційної роботи вимогам щодо оформлення: _____

5. Зауваження та рекомендації _____

6. Загальна оцінка кваліфікаційної роботи. Робота відповідає вимогам вищого навчального закладу, рекомендується до захисту в ЕК і заслуговує позитивної оцінки.

Науковий керівник

(посада, вчене звання, вчений ступінь)

(підпис)

(прізвище, ініціали)

« _____ » 20 ____ р.

Додаток Е

Зразок оформлення довідки

ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ

ПОГОДЖЕНО

Директор науково-навчального центру
забезпечення якості вищої освіти

_____ (підпис) _____ (ініціали та прізвище)

« _____ » _____ 20 ____ р.

М.П.

Довідка*

**про рекомендації щодо впровадження та використання результатів
дослідження по кваліфікаційній роботі в освітньому процесі
Полтавського університету економіки і торгівлі**

здобувача вищої освіти _____

(прізвище та ініціали)

Освітня програма «Міжнародні економічні відносини» ступеня магістра
денної/заочної форми навчання ПІБ

на тему « _____ », _____

підготовлену на матеріалах _____

(підприємство, організація, установа)

Впровадити такі рекомендації

– під час викладання дисципліни «Назва дисципліни» у темі «Тема»: урахувати ... (наприклад, необхідність викладення матеріалу щодо зміни кон'юнктури світового ринку, впливу міжнародних організацій на..., можливості використання розробленої моделі... тощо) та відобразити відповідну інформацію у навчально-методичному посібнику для самостійного вивчення дисципліни за кредитно-модульною системою організації навчального процесу;

– у робочій програмі з дисципліни «Назва дисципліни», яка є вибірковою, ввести додаткову тему «Назва теми»;

– під час викладання дисципліни «Назва дисципліни» використовувати мультимедійні презентації за темою «Назва теми» та зарахувати роздатковий матеріал у склад навчально-методичного комплексу;

– для проведення практичних занять використовувати виробничі ситуації (вказати які саме) описані в кваліфікаційній роботі;

– для проведення семінарських занять у перелік питань, що виносяться на розгляд за темою такого заняття, ввести обговорення проблеми ... (якої);

– у перелік тем рефератів додати тему «назва теми».

Здобувач вищої освіти _____

(підпис)

_____ (ініціали, прізвище)

Науковий керівник _____

(підпис)

_____ (ініціали, прізвище)

* Форма необов'язкова. Заповнюється в тому випадку, якщо результат впроваджується.

Додаток Ж

Зразок оформлення довідки

ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ

ПОГОДЖЕНО

Керівник підприємства

(підпис, ініціали та прізвище)

«_____» _____ 20__ р.

М.П.

Довідка*

**про рекомендації щодо впровадження та використання
результатів дослідження по кваліфікаційній роботі**

здобувача вищої освіти _____

(прізвище та ініціали)

спеціальності освітньо-кваліфікаційного рівня _____

(бакалавр, спеціаліст, магістр)

форми навчання _____

(денної, заочної, заочно-дистанційної)

на тему « _____ »

підготовлену на матеріалах підприємства (організації, установи) _____

Результати кваліфікаційної роботи дозволили визначити такі
рекомендації _____

Здобувач(-ка) вищої
освіти _____

(підпис)

(ініціали, прізвище)

Керівник _____

(підпис)

(ініціали, прізвище)

* Форма необов'язкова. Заповнюється за наявності **обґрунтованих** рекомендацій.

Додаток И

Зразок оформлення реферату кваліфікаційної роботи

РЕФЕРАТ

кваліфікаційної роботи здобувача вищої освіти групи МЕВ м-21

спеціальності 292 Міжнародні економічні відносини

освітня програма «Міжнародні економічні відносини»

**Іваненка Івана Івановича на тему: «Роль об'єктів інтелектуальної власності у міжнародній економічній діяльності компаній: європейський досвід і можливість його використання в Україні»
(на матеріалах компанії «Novartis Group»)**

Обсяг і структура роботи: кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків та рекомендацій, додатків і переліку інформаційних джерел. Загальний обсяг роботи 158 сторінок. Основний обсяг роботи становить 131 сторінка та містить 20 рисунків, 10 таблиць. Перелік інформаційних джерел складається з 91-го найменування і розміщений на 10-и сторінках. У кваліфікаційній роботі 9 додатків – на 13-и сторінках.

Метою дослідження є аналіз світової та вітчизняної практики використання об'єктів інтелектуальної власності у зовнішньоекономічній діяльності підприємств.

Об'єкт дослідження – об'єкти права інтелектуальної власності на винаходи, торговельні марки, промислові зразки, сорти рослин, що використовуються підприємствами при здійсненні зовнішньоекономічної діяльності, **предмет** – процес використання об'єктів права інтелектуальної власності провідними європейськими компаніями у їх міжнародній економічній діяльності.

Методи дослідження: метод єдності історичного та логічного; метод класифікації; системний аналіз; структурний аналіз; графічний метод; порівняльний аналіз; SWOT-аналіз, матриця БКГ, модель 5-ти сил Портера.

Інформаційна база дослідження: законодавчі та нормативні акти вищих державних органів України, офіційні рейтинги та бази даних зарубіжних та вітчизняних установ, монографічна література, статті зарубіжних і вітчизняних науковців у періодичних виданнях, електронні ресурси мережі Інтернет, у тому числі офіційні сайти провідних фармацевтичних компаній та їх звітність.

Результати дослідження. Розглянуто теоретичні аспекти дослідження інтелектуальної власності підприємств як провідного чинника конкуренції. Проведено аналіз конкурентоспроможності сучасних підприємств на основі використання інтелектуальної власності (на матеріалах «Novartis Group»). Запропоновано шляхи вдосконалення діяльності українських підприємств на основі використання об'єктів інтелектуальної власності в системі міжнародних економічних відносин.

Рекомендації щодо використання результатів дослідження:

1) ПАТ «Лубнифарм», які полягають у необхідності а) створення патентно-ліцензійного підрозділу для виконання патентних, ліцензійних і маркетингових функцій компанії як складової частини її діяльності; б) розробки баз даних для підвищення якості інформаційного забезпечення, вилучення трудомістких операцій з процесу патентно-дослідницького супроводу, спрощення процесу оформлення заявок на об'єкт промислової власності, діловодства з патентування, ліцензування тощо; б) організації системного управління об'єктами інтелектуальної власності на всіх етапах життєвого циклу: створення, набуття прав, комерціалізація, захист прав та утилізація об'єктів інтелектуальної власності; 2) Полтавському університету економіки і торгівлі щодо змістовного розширення матеріалу за темою «Інтелектуальна власність як основа конкурентоспроможності національних економік в умовах сучасних міжнародних економічних відносин» дисципліни «Інтелектуальний капітал у системі міжнародних економічних відносин», яке полягає в урахуванні класифікації об'єктів права інтелектуальної власності, запропонованої автором і використанні цієї інформації під час розробки дистанційного курсу для самостійного вивчення дисципліни.

Значущість роботи та висновки за результатами дослідження.

Висновки. Проаналізувавши статистичні данні у сфері інтелектуальної власності за останні роки необхідно зазначити, що заявки на реєстрацію об'єктів інтелектуальної власності характеризуються стійким зростанням у Китаї та США, але скорочуються в Японії та країнах Європи. Характерною особливістю глобалізації у сфері інтелектуальної власності є її концентрація у розвинених країнах, які дозовано надають технології користувачам з країн з нижчим рівнем економічного розвитку. Водночас, країни з малим та середнім рівнем доходу не здатні залучати фінансові ресурси, еквівалентні тим, що їх вкладають з метою інноваційної діяльності розвинені країни і ТНК. Великі компанії, такі як «Novartis Group», «Sanofi S.A.», «Bayer Group» та ін., володіють найбільшою часткою ринку у межах галузі, у якій вони працюють, їх продукція представлена майже в усіх країнах світу, тому патентування власних винаходів є однією з важливих умов забезпечення конкурентоспроможної позиції у міжнародній економічній діяльності. На відміну від розвинутих країн, на значній кількості підприємств України на теперішній час відсутні спеціальні підрозділи, орієнтовані на менеджмент інтелектуальної власності.

Рекомендації. Досвід ефективного управління об'єктами інтелектуальної власності провідними міжнародними компаніями дає можливість висунути такі рекомендації для українських фармацевтичних компаній: 1) створювати патентно-ліцензійні підрозділи, основними завданнями яких є: визначення

напряму патентних досліджень, здійснення патентно-маркетингових досліджень, організацію експериментальної перевірки об'єктів інтелектуальної власності, забезпечення процесу організації правової охорони об'єктів інтелектуальної власності, проведення ліцензійної роботи, систематизація патентно-дослідницьких робіт; 2) розробляти бази даних для підвищення якості інформаційного забезпечення, вилучення трудомістких операцій із процесу патентно-дослідницького супроводу, спрощення процесу оформлення заявок на об'єкт промислової власності, діловодства з патентування, ліцензування тощо; 3) організовувати системне управління об'єктами інтелектуальної власності на всіх етапах життєвого циклу: створення, набуття, комерціалізація та захист прав інтелектуальної власності, а також утилізація об'єктів інтелектуальної власності.

Ключові слова: ІНСТИТУТ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ, ІНТЕЛЕКТУАЛЬНА ВЛАСНІСТЬ, ІНТЕЛЕКТУАЛЬНО-ІННОВАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ, КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ КОМПАНІЇ, КОНКУРЕНЦІЯ, МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ, ОБ'ЄКТИ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ.

ABSTRACT

for qualifying paper, by a 2th-year Master's Degree student majoring in Program Subject Area 292 International Economic Relations Educational Programme «International Economic Relations»

Ivan Ivanenko

Paper topic: «The role of intellectual property in the international economic activity of companies: European experience and the possibility of its use in Ukraine» (based on the materials of the company «Novartis Group»)

Paper volume and structure: the qualification work consists of an introduction, three sections, conclusions and recommendations, annexes and a list of information sources. The total volume of the work is 158 pages. The main volume of the work is 131 pages and contains 20 figures and 10 tables. The list of information sources consists of 91 titles and is placed on 10 pages. There are 9 appendices in the qualification work – on 13 pages.

Research aim is to analyze the world and domestic practice of using intellectual property objects in the foreign economic activity of enterprises.

Research object is the objects of intellectual property rights to inventions, trademarks, industrial designs, plant varieties used by enterprises in the implementation of foreign economic activity, the **subject** is the process of using intellectual property rights by leading European companies in their international economic activities.

Research methods: the method of unity of historical and logical; classification method; system analysis; structural analysis; graphical method; comparative analysis; SWOT analysis, BCG matrix, Porter's 5-force model.

Research database: legislative and regulatory acts of the supreme state bodies of Ukraine, official ratings and databases of foreign and domestic institutions, monographic literature, articles of foreign and domestic scientists in periodicals, electronic resources of the Internet, including official websites of leading pharmaceutical companies and their reports.

Research results. The theoretical aspects of the study of intellectual property of enterprises as a leading factor of competition are considered. An analysis of the competitiveness of modern enterprises based on the use of intellectual property (based on the materials of «Novartis Group») is carried out. Ways to improve the activities of Ukrainian enterprises on the basis of the use of intellectual property in the system of international economic relations are proposed.

Recommendations for the use of the research results: 1) PJSC “Lubnypharm”, which consist in the need to a) create a patent and licensing department to perform patent, licensing and marketing functions of the company as an integral part of its activities; b) development of databases to improve the quality of information support, removal of time-consuming operations from the process of

patent and research support, simplification of the process of registration of applications for industrial property, office work on patenting, licensing, etc.; b) organization of systematic management of intellectual property objects at all stages of the life cycle: creation, acquisition of rights, commercialization, protection of rights and disposal of intellectual property objects; 2) Higher Educational Institution of Ukoopsilka "Poltava University of Economics and Trade" on the substantive expansion of the material on the topic "Intellectual Property as the Basis of Competitiveness of National Economies in the Context of Modern International Economic Relations" of the discipline "Intellectual Capital in the System of International Economic Relations", which consists in taking into account classification of objects of intellectual property rights proposed by the author and the use of this information in the development of a distance course for independent study of the discipline.

Significance of qualifying paper and conclusions based on research results.

Conclusions. Having analyzed the statistics in the field of intellectual property in recent years, it should be noted that applications for registration of intellectual property objects are characterized by steady growth in China and the United States, but are decreasing in Japan and European countries. A characteristic feature of globalization in the field of intellectual property is its concentration in developed countries, which provide technologies to users from countries with a lower level of economic development. At the same time, low- and middle-income countries are not able to attract financial resources equivalent to those invested by developed countries and TNCs for the purpose of innovation. Large companies, such as Novartis Group, Sanofi S.A., Bayer Group, etc., have the largest market share within the industry in which they operate, their products are represented in almost all countries of the world, so patenting their own inventions is one of the important conditions for ensuring a competitive position in international economic activity. Unlike developed countries, a significant number of Ukrainian enterprises currently do not have special divisions focused on intellectual property management.

Recommendations. The experience of effective management of intellectual property objects by leading international companies makes it possible to put forward the following recommendations for Ukrainian pharmaceutical companies: 1) to create patent and licensing departments, the main tasks of which are: determining the direction of patent research, conducting patent and marketing research, organizing experimental verification of intellectual property objects; ensuring the process of organizing the legal protection of intellectual property, conducting licensing work, systematizing patent research work; 2) develop databases to improve the quality of information support, remove time-consuming operations from the process of patent and research support, simplify the process of registration

of applications for industrial property, patenting, licensing, etc.; 3) organize systematic management of intellectual property objects at all stages of the life cycle: creation, acquisition, commercialization and protection of intellectual property rights, as well as disposal of intellectual property objects.

Keywords: INSTITUTE OF INTELLECTUAL PROPERTY, INTELLECTUAL PROPERTY, INTELLECTUAL AND INNOVATIVE ACTIVITY, COMPETITIVENESS OF THE COMPANY, COMPETITION.

Додаток К

Зразок оформлення змісту кваліфікаційної роботи

ЗМІСТ

Вступ	3
Розділ 1. Теоретичні аспекти міжнародної комунікаційної політики	7
1.1. Сутність і значення міжнародної комунікаційної політики	7
1.2. Характеристика елементів міжнародної комунікаційної політики	16
1.3. Носії інформації у комунікаційному процесі	28
Висновки до розділу 1	33
Розділ 2. Міжнародна комунікаційна політика корпорації «Nestle»	37
2.1. Виробничо-економічна характеристика діяльності корпорації «Nestle»	37
2.2. Елементів комунікаційної політики корпорації «Nestle»	49
2.3. Марочні стратегії корпорації	50
Висновки до розділу 2	65
Розділ 3. Вдосконалення управління маркетинговими комунікаціями корпорації «Nestle»	66
3.1. Перехід до клієнтоорієнтованої моделі управління маркетинговими комунікаціями корпорації «Nestle»	66
3.2. Напрями реформування елементів маркетингового комунікаційного процесу компанії	76
3.3. Підвищення ефективності міжнародної комунікаційної політики корпорації «Nestle»	85
Висновки до розділу 3	90
Висновки та рекомендації	100
Перелік інформаційних джерел	105
Додатки	115

Додаток Л

Зразок оформлення переліку інформаційних джерел

Книги

Один автор

1. Стрілець В. Ю. Забезпечення розвитку малих підприємств: теорія, методологія, практика : монографія. Полтава : ПУЕТ, 2019. 457 с.

2. Артеменко І. А. Теоретичні засади і практика реформувань відносин власності в споживчій кооперації при переході до ринкової економіки : монографія. Полтава : ПУСКУ, 2005. 195 с.

Два автори

3. Туль С. І., Шкурупій О. В. Діджиталізація світового ринку праці : монографія. Полтава : ПУЕТ, 2020. 302 с.

Три автори

4. Педченко Н. С., Кімуржий М. І., Стрілець В. Ю. Стратегічне управління потенціалом розвитку підприємств житлово-комунального господарства: теорія, методологія, практика : монографія. Полтава : ПУЕТ, 2020. 271 с.

Чотири і більше авторів

5. Юрченко Т. О., Клименко В. І., Туль С. І., Шкурупій О. В., Флегантова А. Л. Гендерний паспорт міста Полтави. Полтава, 2020. 56 с.

Багатотомний документ

6. Енциклопедія історії України : у 10 т. / ред. рада: В. М. Литвин (голова) та ін. ; НАН України, Ін-т історії України. Київ : Наук. думка, 2005. Т. 9. 944 с.

Матеріали конференцій, з'їздів

7. Артеменко І. А., Луб'янецька А. С. Вплив інноваційної діяльності транснаціональних корпорацій на розвиток світової економіки. *Економічний розвиток держави, регіонів і підприємств: проблеми та перспективи* : матеріали IV Міжнар. наук.-прак. інтернет-конф. Молодих учених (м. Львів, 28–29 квітня 2021). Львів, 2021. С. 315–316.

8. Pozhar A. Demutualization of cooperatives in the modern world. *The third sector and social economy: Ukrainian and international experiences* : Digest of the international scientific Internet conference (Poltava, March 30, 2021) Poltava, 2021. P. 58–60.

Словники

9. Європейський Союз : словник-довідник / [ред.-упоряд. М. Марченко]. 2-ге вид., онов. Київ : К.І.С., 2006. 138 с.

Законодавчі та нормативні документи

10. Про зовнішньоекономічну діяльність : Закон України від 01.08.2021 (поточна редакція). № 959-XII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/959-12#Text>

11. Про Концепцію вдосконалення інформування громадськості з питань євроатлантичної інтеграції України на 2017–2020 роки : Указ Президента України від 21.02.2017 р. № 43/2017. Урядовий кур'єр. 2017. 23 лют. (№ 35). С. 10.

Стандарти

12. ДСТУ 7152:2010. Видання. Оформлення публікацій у журналах і збірниках. [Чинний від 2010-02-18]. Вид. офіц. Київ, 2010. 16 с. (Інформація та документація).

Дисертації

13. Туль С. І. Трансформація світового ринку праці в умовах діджиталізації : дис. ... канд. екон. наук : 08.00.02 / Донецький національний університет імені В. Стуса. Вінниця, 2019. 279 с.

Автореферати дисертацій

14. Артеменко А. В. Ціннісно-раціональні мегатренди глобального господарства та їх реалізація в інтеграційних процесах (на прикладі пострадянських країн) : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.02. Харків, 2015. 20 с.

15. Стрілець В. Ю. Забезпечення розвитку малого підприємництва в умовах трансформації національної економіки України : автореф. дис. ... д-ра екон. наук : 08.00.03. Суми, 2021. 36 с.

Частина книги

16. Кулик В. А., Карпенко Є. А., Любимов М. О., Артеменко А. В. Децентралізації та створення об'єднаних територіальних громад у Полтавській області як складові успіху інноваційної діяльності. *Маркетингове тестування ринкових перспектив товарних інновацій* : монографія / за заг. ред. Є. І. Нагорного. Суми : Триторія, 2020. 372 с.
17. Гончаренко В. В., Клименко В. І., Пожар А. А. Розвиток кооперативів та міжнародного кооперативного бізнесу в умовах глобалізації. *Глобалізація та регіоналізація як вектори розвитку міжнародних економічних відносин* : колективна монографія / кол. авт. ; за ред. О. А. Довгаль, Н. А. Казакової. Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2018. 540 с.

Статті із продовжуваних та періодичних видань

18. Гончаренко В. В., Пантелеймоненко А. А., Пожар А. А. Китай у глобальному індексі інновацій. *Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту: серія «Економічні науки»*. 2019. № 3–4 (75–76). 272 с.
19. Флегантова А. Л. Державне регулювання інноваційно-інвестиційної діяльності в Україні в контексті можливостей імплементації світового досвіду. *Європейський вектор економічного розвитку*. 2019. № 2 (27). С. 115–124.

Електронні ресурси

20. Педченко Н. С., Стрілець В. Ю., Франко Л. С., Опанасюк А. О. Інтегральна оцінка ефективності та результативності управління фінансовими ресурсами підприємства. *Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі*. 2020. № 3 (99). С. 39–47. URL: <http://dspace.ucsu.org.ua/handle/123456789/10376> (дата звернення 09.06.2023).
21. Deyneka T., Shkurupii O., Pedchenko N., Tul S., Verhal K. Ukraine's global status as an indicator of its current problems and opportunities. *Financial and Credit Activity: Problems of Theory and Practice*. 2021. № 3 (38). P. 427–436. URL: <https://doi.org/10.18371/fcactp.v3i38.237475> (дата звернення: 8.05.2023).
22. Перспективи розвитку світової економіки : інформація офіційного сайту Міжнародного Валютного Фонду. URL: <https://www.imf.org/> (дата звернення: 03.06.2023).

Додаток М
Оцінювання
кваліфікаційної роботи, виконаного(-ї)
здобувачем(-кою) вищої освіти

(прізвище, ім'я, по батькові)

зі спеціальності (за напрямом підготовки) **292 Міжнародні економічні відносини**
ступеня (освітньо-кваліфікаційного рівня) магістр
на тему « _____ »

№ з/п	Критерії оцінювання	Бали
1	Зміст (до 60 балів)	
2	Оформлення та організація виконання (до 10 балів)	
3	Захист (до 30 балів)	
	Всього балів	
	Оцінка за національною шкалою	
	Оцінка за шкалою ЄКТС	

Підпис членів екзаменаційної комісії: _____ (підпис) _____ (ініціали, прізвище)

_____ (підпис) _____ (ініціали, прізвище)

_____ (підпис) _____ (ініціали, прізвище)

_____ (підпис) _____ (ініціали, прізвище)

_____ (підпис) _____ (ініціали, прізвище)

Протокол засідання ЕК № _____ від _____ » _____ 20 ____ р.
 Секретар ЕК _____ (підпис) _____ (ініціали, прізвище)

Результат захисту кваліфікаційної роботи здобувача вищої освіти визначається за допомогою системи оцінювання, що використовується у ПУЕТ з обов'язковим переведенням оцінок до національної шкали та шкали **ЄКТС** в такому порядку:

Шкала оцінювання результатів захисту кваліфікаційної роботи

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за шкалою ЄКТС*	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	Відмінно
82-89	B	Дуже добре
74-81	C	Добре
64-73	D	Задовільно
60-63	E	Задовільно достатньо
35-59	FX	Незадовільно з можливістю повторного захисту
0-34	F	Незадовільно з обов'язковим повторним виконанням за новою темою і захистом

* ЄКТС – Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система.

Навчально-методичне видання

СТРІЛЕЦЬ Вікторія Юріївна
ПОЖАР Артем Анатолійович
ФЛЕГАНТОВА Анна Леонідівна та ін.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

Редагування *Л. М. Діденко*
Комп'ютерне верстання *О. С. Корніліч*

Формат 60x84/16. Ум. друк. арк. 2,8.
Зам. № 383/2234.

Видавець і виготовлювач
Полтавський університет економіки і торгівлі
к. 48, вул. Івана Банка, 3, м. Полтава, 36003.
E-mail: pvv.puet@gmail.com.

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру видавців, виготівників
і розповсюджувачів видавничої продукції ДК № 8076 від 28.02.2024 р.